

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון – היסטוריוגרפיה ונבואה (56 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה - 28 נקודות): בכל אחת מהשאלות שנבחרו סעיף א' (חובה) (12 נקודות), ועל שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף – 8 נקודות).

שאלה 1

סעיף א'

- (1) מטרת ביקורה של מלכת שבא אצל שלמה (על הנבחן להסביר שתיים):
  - לנסות את שלמה בחידות.
  - לאמת את אשר שמעה על חכמתו של שלמה.
  - לבקש ממנו בקשה בנוגע למסחר הנוגע לארצה.
- (2) מלכת שבא התרשמה מחכמת שלמה, מהבית אשר בנה, מהמזון המוגש בארמונו, משריו וממלבושיהם, ממשקיו ומהקורבנות אותם מקריב לה'.
דוגמאות המעידות על התרשמותה של מלכת שבא (על הנבחן להציג שתי דוגמאות ולהסבירן):
  - "ותרא מלכת שבא את כל.. ולא היה בה עוד רוח" – מלכת שבא נפעמה מכל מה שראתה בארמון שלמה, מחכמתו וגם מבית המקדש.

MY.GEVA.CO.IL

לפרטים לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם ביעילות לבגרות במתמטיקה

- ..ותראינה עיני והנה לא הגד לי החצי הוספת חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי" – מלכת שבא מודה שאחרי שביקרה את שלמה, היא מכירה בכך שהמציאות הרבה יותר מפוארת ומשמעותית מהשמועות – השמועות הן רק ממחצית האמת, כי האמת מפוארת ומדהימה יותר מפי שניים.
- "אמת היה הדבר אשר שמעתי בארצו" – מלכת שבא מודה שהשמועות היו נכונות בכל הנוגע לחכמתו של שלמה. וכן תתקבלנה דוגמאות נוספות.

סעיף ב'

- (1) משמעויות המילה: "חפצה" בפסוק 13 (על הנבחן להציג שתיים):
  - שלמה העניק למלכת שבא את כל מה שרצתה – הוא אישר שהמסחר שלה עם שלמה לא ייפגע כתוצאה מהמסחר הימי שהוא מנהל עם חירם מלך צור.
  - שלמה הסכים להינשא למלכת שבא.
  - שלמה הסכים להראות בפניה את חכמתו, לענות על כל שאלותיה, ולהציג בפניה את ארמונו ואת ממלכתו.
- (2) במלכים א י"א, 1 נאמר כי שלמה אהב נשים נוכריות רבות, ולאור זאת, המשמעות לפיה שלמה הסכים להינשא למלכת שבא, היא זו שמחוזקת (כיוון שהייתה נכרית, כמובן).

סעיף ג'

- (1) הכלכלה של ממלכת צור (ממלכתו של חירם) התבססה על מסחר ימי. לחירם היה צי אניות, בעזרתו העביר סחורות. תרומתה של כלכלה זו לכלכלה של ממלכת שלמה הייתה שיתוף הפעולה בין שתי המדינות, כמתואר במלכים א ט, 26-28 – שלמה וחירם שיתפו פעולה – שלמה עשה שימוש בבקיאות ובידע של אנשי חירם יורדי הים, על מנת להעביר סחורות ממקום למקום, ועל ידי כך לפתח את כלכלת ישראל.
- (2) ביקורה של מלכת שבא היה ממניעים כלכליים: בניגוד לנתיב המסחר החדש שפתחו שלמה וחירם, שהתבסס על העברת סחורות באניות, נתיב המסחר של שבטי ערב, וביניהם שבא, התנהל על שיירות גמלים איטיות. לאור זאת, נתיב הסחר של שלמה וחירם יכול היה לפגוע קשות במסחר שהתבצע משבא, ויש הטוענים כי מטרתה העיקרית אך הסמויה של מלכת שבא הייתה לשכנע את שלמה להפסיק את המסחר דרך ים סוף. **א**: אחרים טוענים שמלכת שבא הגיעה לירושלים כדי לנהל משא ומתן מסחרי, להסדיר ולהדק את יחסי המסחר בין שתי המדינות, ולהבטיח שהאינטרסים המסחריים של ארצה לא ייפגעו, לאור העובדה ששלמה מנהל מסחר ימי משותף עם מלך צור.

סעיף ד'

- (1) דברים שבהם חכמת שלמה באה לידי ביטוי (על הנבחן לציין שלושה):
- בניית ארמונו / בית המקדש.
  - ה' בחר בו למלך על ישראל וכך אנשיו זוכים לשמוע את חכמתו.
  - בזכות חכמתו, שלמה ישפוט את העם בצדק.
  - שמו של שלמה נודע ברחבי העולם כאדם החכם ביותר.
  - שלמה היה חכם יותר מכל בני קדם.
  - שלמה חיבר משלים ושירים רבים.
  - כל עמי העולם באו לשמוע את חכמתו.
- (2) לדעתי, הדבר החשוב ביותר לניהול תקין של הממלכה הוא **שיפוט הוגן וצודק**. כאשר מערכת המשפט פועלת על פי אמות מידה של צדק, הדבר משליך על התנהלות כל אנשי השלטון וכל תושבי המדינה. וכן תתקבלנה תשובות נוספות מנומקות.

שאלה 2

סעיף א'

- (1) פעולות שעשה חזקיהו (על הנבחן לציין שלוש):
- חזקיהו הסיר את הבמות לה' ברחבי יהודה, וריכז את הפולחן לה' בבית המקדש בירושלים.
  - חזקיהו שבר את המצבות.
  - חזקיהו כרת את האשרה.
  - חזקיהו הרס את נחש הנחשת.
- המשותף לכל הפעולות האלה הוא: מדובר בפעולות בתחום הפולחן: שמירה על קיום תקין של הפולחן לה', וחסול עבודת האלילים ביהודה.
- (2) לאור העובדה, שחזקיהו היה מלך שעשה הישר בעיני ה', חזקיהו בטח בה' שיהיה עמו ויגן עליו מפני אויביו (כפי שה' היה עם דוד, שעשה הישר בעיני ה'). ביטחון זה, הוא שאפשר לו למרוד במלך אשור.

סעיף ב'

חזקיהו ביקש לתקן את דרכי העם בתחום הדתי: על מנת שהעם יעבוד את ה' בדרך הנכונה, חזקיהו ריכז את הפולחן לה' במקום אחד, וכן הוא הסיר מרחבי יהודה את עבודת האלילים: "הוא הסיר את הבמות ושבר את המצבת וכתת את האשרה וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה...".

לעומת זאת, ישעיהו סבור שהדרך הנכונה לעבוד את ה', היא לשמור על קיום מצוות המוסר. אלוהים, לטענת ישעיהו, לא מעוניין בעבודת הקורבנות, כל עוד העם אינו שומר על מצוות המוסר: "למה לי רב זבחיכם יאמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לא חפצתי". על העם לשפר את דרכי התנהגותו בכל הקשור למצוות שבין אדם לחברו: להפסיק לעשות מעשים רעים, לקיים את מצוות המוסר ולקיים משפט צדק גם לשכבות החלשות: "הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע. למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו אלמנה".

סעיף ג'

- (1) כתוצאה מכך שחזקיהו מרד באשור, סנחריב מלך אשור יצא ליהודה, על מנת להענישה על כך שמרדה בו. מסע סנחריב התרחש בשנת 701 לפנה"ס.
- (2) מטרתו של חזקיהו, כאשר שילם למלך אשור, הייתה להיכנע בפני מלך אשור, ולגרום לו לסגת מעל יהודה: "וישלח חזקיהו אל מלך אשור לכישה לאמר חטאתי שוב מעלי את אשר תתן עלי אשא". חזקיהו לא השיג את מטרתו, שכן גם לאחר שמלך אשור שם עליו קנס כבד, מלך אשור עדיין שולח משלחת, המלווה בצבא גדול, אל חזקיהו, ומטיל מצור על ירושלים: "וישלח מלך אשור את תרתן ואת רב-סריס ואת רבשקה מן לכיש אל המלך חזקיהו בחיל כבד ירושלם...".

סעיף ד'

- (1) הטיעונים של רבשקה בנאומו לנצורים (על נבחן לציין שניים):
  - חזקיהו קשר קשר עם מצרים כנגד אשור, אך מצרים היא כמו קנה רצוץ, אשר נשבר כאשר מנסים להישען עליו, ואף פוצע את יד האדם העושה זאת. כלומר, לא ניתן לבטוח שמצרים תעזור ליהודה.
  - לא ניתן לבטוח בה' שיבוא לעזרת יהודה, שכן חזקיהו פגע בה' על ידי הסרת מזבחותיו וריכוז פולחנו בירושלים.
  - לחזקיהו אין יכולת צבאית להתמודד מול אשור. גם אם מלך אשור היה מספק לחזקיהו אלפיים סוסים, אין לחזקיהו מספיק פרשים לשים עליהם.
  - ה' הוא זה ששלח את מלך אשור להשמיד את יהודה (אשור היא כלי ביד ה' להעניש את יהודה על חטאיה).

(2) מטרת רבשקה בנאומו הייתה לערער את ביטחונם של תושבי ירושלים הנצורים, ובכך לגרום להם להיכנע ולפתוח את שערי העיר.

שאלה 3

סעיף א'

(1) עמדתם של הנביאים, ירמיהו ועמוס, בנוגע לקשר בין מוסר לפולחן: הנביאים רואים בשמירה על מצוות המוסר, כערך עליון על פני הפולחן (עליונות המוסר על פני הפולחן).

עמדת העם בנוגע לקשר בין מוסר לפולחן: העם רואה בפולחן כדבר החשוב בעיני ה'. העם מרבה בהקרבת קורבנות ובקיום מצוות פולחניות, אך אינו נוהג בצורה מוסרית.

ביסוס מירמיה: " אל תבטחו לכם על דברי השקר לאמר היכל ה' היכל ה' המה" - הנביא מבהיר לעם שביטחונם בקיום מצוות הפולחן ובקיומו של בית המקדש כמגן עליהם, הוא שקר. אנ: "כי אם היטיב תיטיבו את דרכיכם ואת מעלליכם אם עשו תעשו משפט בין איש ובין רעהו גר יתום ואלמנה לא תעשקו ודם נקי אל תשפכו במקום הזה ואחרי אלהים אחרים לא תלכו לרע לכם" - הנביא מבהיר ששמירה על מצוות המוסר, היא שתביא להישארות העם בארץ ולא לעונש של הגלייה.

ביסוס מעמוס: "באו בית אל ופשעו, הגלגל הרבו לפשוע והביאו לבקר זבחיכם לשלשת ימים מעשרותיכם.... כי כן אהבתם בני ישראל נאום ה' אלוהים" - הנביא פונה בצורה אירונית לעם ומעודד אותו להקרבת קורבנות, הוא מבהיר שהעם אוהב זאת, אך לא אלוהים. אנ: "שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים האומרות לאדוניהם הביאה ונשתה" - עמוס מציין את חטאן המוסרי של נשות העשירים/ ההנהגה בשומרון, העושקות את העניים, ומציין שעונשן על מעשה זה יהיה גלות.

(2) העונש שיטיל אלוהים על החוטאים, על פי עמוס ד' 2-3 הוא: גלות.

סעיף ב'

(1) הכוח משחית את בעלי השררה. על פי טענה זו, כאשר אדם מגיע לעמדת כוח, עמדה בכירה, דבר זה עלול לגרום לו לנהוג בצורה מושחתת, ולנצל את מעמדו לשם מניעיו האישיים.

עמוס: "שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרוצצות אביונים האומרות לבעליהן הביאה ונשתה" - עמוס מדמה את נשות העשירים/ המנהיגים שבשומרון לפרות דשנות, המנצלות את מעמדן ואת מעמד בעליהן כדי לעשוק ולגזול מן העניים לשם הנאותיהן האישיות.

מלכים א': "ותאמר אליו איזבל אשתו אתה תעשה מלוכה על ישראל, קום אכל לחם ויטב לבך ואני אתן לך את כרם נבות היזרעאלי" – איזבל, אשת אחאב מלך ישראל, מכריזה בפניו שהיא תדאג לתת לו את הכרם של נבות, בעקבות סירובו של נבות למכור אותו לאחאב. איזבל מנצלת את מעמדה כמלכה, כדי ליטול את רכושו של נבות. היא מביאה למותו של נבות באמצעות משפט מבוים: "ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו.. קראו צום והושיבו את נבות בראש העם והושיבו שניים אנשים בני בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת". לאחר מותו של נבות, אחאב יורד אל כרם נבות על מנת לרשת אותו (על אף שהכרם נגזל במרמה מנבות): "ויקם אחאב לרדת אל כרם נבות היזרעאלי לרשתו".

(2) עמוס מטיל את האחריות למעשי השחיתות על: נשות העשירים/ ההנהגה אשר בשומרון. עמוס בדבריו, מציין את חטאן ואת העונש הצפוי להן בשל מעשיהן. הן אלו שיתנו את הדין על עושי העניים, ועל דרבון בעליהן לעשוק את העניים. אליהו מטיל את האחריות למעשי השחיתות על: אחאב מלך ישראל. ה' שולח את אליהו, על מנת להוכיח את אחאב על העוול שנעשה לנבות, במסגרתו הוא מאשים את אחאב ברצח נבות.

סעיף ג'

(1) "באו בית אל ופשעו":

עפ"י רש"י – עמוס בדברים אלה, מתנהג כמו אדם שמעודד פושע להמשיך ולחטוא: עמוס מעודד את העם להמשיך ולחטוא, להוסיף עוד ועוד על חטאיהם, עד שימלאו את מכסת חטאיהם.

עפ"י ש' פאול: עמוס נוקט באמצעי רטורי, הוא רוצה להפתיע את העם בדבריו. לכאורה הנביא פונה בדברי עידוד לעם, להמשיך ולעסוק בפולחן, כאשר בפועל, כוונתו הפוכה. עמוס אומר את דבריו באירוניה, כדי להדגיש שהאל אינו מעוניין בפולחן ללא מוסר. (2) לדעתי, הפירוש המשקף יותר את כוונת הנביא הוא פירושו של רש"י. הנביא מעודד את העם להוסיף ולחטוא, כדי שמכסת חטאיהם תתמלא וה' יענישם על מעשיהם. **אז:** לדעתי, פירושו של ש' פאול משקף יותר את כוונת הנביא, שכן הנביא לועג לעם ולתפיסתו, לפיה ה' מעוניין בפולחן. עמוס מעוניין להשתמש באמירה מפתיעה, על מנת להעצים את הלעג בדבריו. באמצעות זאת, עמוס רוצה להדגיש שאין זה רצון ה', אלא רצון העם.

תיתכנה תשובות המקבלות כל אחד מהפירושים, בצירוף נימוק.

סעיף ד'

- (1) אסונות המצויינים בפס' 6-11 (על הנבחן לציין שלושה אסונות משלושה פסוקים):
- רעב- פסוק 6.
  - בצורת – פסוק 7-8.
  - נגעים חקלאיים – שידפון וירקון וגזם/ ארבה – פסוק 9.
  - דבר ותבוסה במלחמה – פסוק 10.
  - רעידת אדמה- פסוק 11.

(2) אסונות אלה יכולים להיות הן אזהרה והן עונש. עמוס, המונה את האסונות שהביא אלוהים על העם, בעקבות חטאיהם, חוזר ומציין לאחר כל אסון "ולא שבתם עדי, נאום ה'", משמע: האסונות נועדו להעניש את העם על חטאיהם. בנוסף, ניתן לראות באסונות גם אזהרה: שאם העם ימשיך לחטוא, ה' ימשיך להטיל עליהם עונשים נוספים.

פרק שני – נושאי החובה (24 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שלוש שאלות מהשאלות 4-7 (לכל שאלה - 8 נקודות)

חוק**שאלה 4****סעיף א'**

המעסיק נדרש לנהוג ברגישות כלפי העני בכל הנוגע לתשלום שכרו. נאסר על המעסיק לעשוק את העני, כלומר עליו לשלם לעני משכורת בסוף כל יום עבודה, לפני שקיעת השמש: " ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש".

על המעסיק לנהוג כך, מכיוון שהוא עני. אם המעסיק לא ישלם לעני את משכורתו בסוף כל יום עבודה, העני יישאר ללא מזון: "כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו".

סעיף ב'

- (1) האיום כלפי המעסיק שאינו פועל על פי החוק: העני, שלא יקבל את שכרו בזמן, הוא יזעק לה' לעזרה. ה', ישמע את זעקתו של העני, יחשיב את התנהגותו של המעסיק כחטא, ויעניש אותו על כך: "ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא".
- (2) איום זה נדרש, כיוון שהעני הוא אדם חלש, שאינו יכול להילחם במעסיק העשיר, שמלין את שכרו ועושק אותו. לכן, חשוב להרתיע את המעסיק, שלא יחשוב שבגלל שמדובר בעושק של אדם חלש, הוא יצא ללא עונש – ה' יעניש את המעסיק על העוול שיעשה לעני.

חכמה**שאלה 5****סעיף א'**

תפיסת העולם של קהלת, הבאה לידי ביטוי בפסוקים 2-3 היא: דטרמניזם, הכל קבוע מראש ובלתי ניתן לשינוי. קהלת טוען שהכל חסר משמעות, ושאין תועלת לטווח הרחוק במעשיו של האדם בחייו, שכן ה' קבע את הכל מראש, והאדם לא יכול לשנות דבר במעשיו.

סעיף ב'

דוגמאות לתפיסה זו (על הנבחן לציין שתיים):

- "מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש" – אין כל חידוש בעולם, ומה שהיה- עתיד לחזור על עצמו שוב בעתיד, שכן ה' קבע הכל מראש.
- "יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים אשר היה מלפננו" – אם ישגה אדם כלשהו, ויחשוב שפרט מסוים בעולם הוא חדש, זה מפני שהזיכרון האנושי מוגבל וקצר, והוא אינו יודע שפרט זה כבר היה בעולם בעבר (ה' גורם לאירועים לחזור על עצמם).
- "אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה" – גם אירועי ההווה והעתיד יישכחו עד מהרה, כיוון שאותו זיכרון קצר של בני האדם לא ישתנה לעולם. הדור הנוכחי שכח את מעשי הדורות הקודמים, והדורות הבאים ישכחו את מעשי הדור הנוכחי. לפיכך, המעשה האנושי חסר טעם וחסר תקווה.
- "מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות" – את מה שעקום לא ניתן ליישר, ואת מה שמעוות בעולם לא ניתן לתקן. בנוסף, כמות החסרונות בעולם אינה ניתנת לספירה. לאור זאת, כל מעשי האדם חסרי משמעות, כי הם אינם יכולים לשנות דבר בעולם המעוות שברא ה'.
- "כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב" – אין תכלית בהוספת חוכמה: היא מוסיפה רק כעס ומכאוב, כיוון שאדם חכם יודע ומבין שלא ניתן לשנות דבר בעולם, היות ואת הכל קבע ה' מראש.

נביאי אמת ושקר**שאלה 6****סעיף א'**

המעשה הסמלי של ירמיהו: ירמיהו שם על צווארו מוסרות ומוטות, וזאת על מנת להעביר את המסר הנבואי הבא לידי ביטוי בירמיהו כ"ז, 12: השעבוד הבבלי יימשך, יש להמשיך ולקבל את השעבוד הבבלי על יהודה, ואם ממלכת יהודה תעשה זאת - היא תינצל (כלומר, אסור לממלכת יהודה למרוד בבבל).

המעשה הסמלי של חנניה: חנניה שובר את המוסרות והמוטות שעל צוואר ירמיהו, וזאת על מנת להעביר את המסר הנבואי הבא לידי ביטוי בירמיהו כ"ח, 11: לטענתו, השעבוד הבבלי על יהודה

יסתיים תוך שנתיים – בבל תיפול ותחדל מלהיות אימפריה (ולכן, עדיף לממלכת יהודה למרוד כבר עכשיו בבבל).

סעיף ב'

- (1) על פי ירמיהו, נביא המנבא שלום מוכר כנביא אמת רק לאחר שנבואתו מתגשמת, והדברים שניבא אכן מתרחשים.
- (2) ירמיהו טוען שנביא המנבא נבואות שלום (נחמה) נחשב לנביא אמת רק כאשר נבואתו מתגשמת. לאור זאת, כרגע, לא ניתן לדעת אם חנניה הוא נביא אמת או לא. הוא מנבא נבואת נחמה, אך עד שלא תתגשם (כלומר, עד שלא תעבורנה שנתיים), לא יהיה ניתן לדעת אם דבריו אמת או לא. לכן, כאשר חנניה ממשיך להתעקש על נכוונות נבואתו, ירמיהו עוזב את המקום - לא ניתן לדעת אם דבריו של חנניה נכונים או לא, עד שלא עברו שנתיים: "וילך ירמיה הנביא לדרכו".

תגובות על החורבן ושיבת ציון

שאלה 7

סעיף א'

- (1) תפיסת הגמול השגויה של העם היא: גמול דורות.
- תפיסת הגמול שיחזקאל מעדיף היא: גמול אישי.
- (2) לדעתי, תפיסת הגמול שיחזקאל מעדיף, גמול אישי, מעודדת את העם: יחזקאל מבהיר לעם, שעל פי תפיסה זו, גורלם בידם. עתידו של כל פרט בחברה, מותנה בהתנהגותו בלבד, ואינו תלוי עוד במעשיהם של אחרים. העם, הנמצא בגלות, אמור להתעודד מתפיסה זו, המבהירה שאינו תלוי עוד במעשי הדורות הקודמים, שחטאו.
- אז:** לדעתי, תפיסת הגמול שיחזקאל מעדיף (גמול אישי) מייאשת את העם: יחזקאל מבהיר לעם שאם הוא חטא, הרי שאין כל סיכוי לסליחה, והוא ייענש על חטאיו.
- אז:** מייאשת – כי העם חי באשליה שבזכות צדיקותם של אבותיו, הוא עשוי להינצל, אך יחזקאל שולל תפיסה זו.

סעיף ב'

הנביא מציג בפסוקים 5-20 מעשים של נציגי שלושה דורות של משפחה אחת, כדי להדגיש את תפישת הגמול האישי. יחזקאל מבהיר באמצעות הדוגמאות, שהגמול לדורות, לא ישפיע עוד - בין אם לטובה או בין אם לרעה. יחזקאל מציג את הסב כצדיק, שיתוגמל בהתאם לצדיקותו, בעוד שבנו החוטא, ייענש על חטאיו, ללא קשר לצדיקות אביו. הדור השלישי, הנכד, מתואר כצדיק, שיתוגמל בהתאם לצדיקותו, מבלי שגורלו יושפע מחטאי אביו.

פרק שלישי – נושאי ההרחבה (8 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מתוך השאלות 8-9 (לכל שאלה – 8 נקודות)

נביאי אמת ושקר

שאלה 8

סעיף א'

- (1) יהושפט מלך יהודה שאל את מלך ישראל האם אין נביא נוסף לה', שניתן לשאול אותו, האם לצאת למלחמה והאם ינצח. הסיבה לכך היא: כל ארבע מאות הנביאים שקיבץ מלך ישראל נתנו את אותה תשובה גורפת: צא וה' יתן לך את הניצחון. תשובה גורפת זו, הייתה חשודה בעיניו של יהושפט, מלך יהודה.
- (2) בשמות כ"ג, 2 נאמר שאין למהר לקבל את דעת הרוב רק משום שהיא דעת הרוב, אלא יש לשמוע גם דעות אחרות. פסוק זה מסביר מדוע יהושפט מלך יהודה, לא קיבל את תשובת ארבע מאות הנביאים, שענו באופן זהה, וביקש נביא נוסף להיוועץ בו.

סעיף ב'

לפי פסוקים אלה, ארבע מאות הנביאים הם נביאי אמת. הנביאים מתוארים בכתוב כנביאי של ה', כלומר נביאי אמת. וכן, בחזיון המתואר, הרוח עומד לפני ה' ואומר, שהוא יהיה רוח שקר בפי נביאיו של ה', על מנת לפתות את אחאב לצאת למלחמה ולמצוא בה את מותו. ה', מאשר לרוח לפעול בשמו, ולגרום לנביאים לנבא לאחאב דברי שקר.

תגובות על החורבן ושיבת ציון

שאלה 9

סעיף א'

ההבדל בהלך הרוח בין התחינות: בפס' 1-18 – תחינות העם בפני ה', המציגות את הסבל של העם, לנוכח המצור והכיבוש. בנוסף, מתוארת הפגיעה הקשה של האויב באופן פיזי, כלכלי ומוראלי בעם. תיאורים אלה נועדים לעורר את רחמי האלוהים על עמו. בנוסף, העם מתוודה על חטאיו ולוקח אחריות על מעשיו: החורבן (העונש) מוצדק, בשל חטאיו של דור זה והדורות הקודמים. הלך הרוח המתואר בפסוקים אלה הוא: דיכאון, סבל וייאוש.

בפס' 19-21 – העם פונה בבקשה לה' שיאפשר לו לחזור בתשובה, ולאחר שיחזור בתשובה, שה' ישיב את מצבו של העם לקדמותו. הלך הרוח המתואר בפסוקים 19-21 הוא: שאיפה לשינוי לטובה במצב הקיים, ותקווה לחזרה לימים שקדמו לחורבן.

סעיף ב'

- זכויות אדם בסיסיות שאבד העם עכב החורבן (על הנבחן לציין שתיים):
- "נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה" – פגיעה בגופן ובכבודן של נשות יהודה.
  - "שרים בידם נתלו" – הנהגת יהודה הומתה, וכך נפגעה הזכות לחיים.
  - "על צוארנו נרדפנו יגענו לא הונח לנו" או: "עבדים משלו בנו פרק אין מידם" או:
"בחורים טחון נשאו ונערים בעץ כשלו" – הזכות לחרות של תושבי יהודה נרמסה.
וכן תתקבלנה תשובות נוספות.

פרק רביעי – קטע לניתוח והבנה (12 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה 10 (חובה) ועל שתיים מתוך השאלות 11-13 (לכל שאלה – 4 נקודות)

שאלה 10

על פי פסוק 1 בית המקדש נבנה, על מנת שניתן יהיה להקריב שם קורבנות לה'.
על פי פסוק 5 בית המקדש נבנה, על מנת לפאר ולהגדיל את שמו של ה' בקרב שאר העמים.
על פי פסוק 19 בית המקדש נבנה, על מנת שיהיה היכן להציב את ארון ברית ה' ואת כלי הקודש.

שאלה 11

הקשר בין שמו של שלמה ובין הביטויים: "איש מנוחה" ו-"והניחותי לוי" על פי פירוש מצודת דוד: השם שלמה מכיל בתוכו את המילה: "שלום", ואכן בתקופתו יהיה שלום: שלמה עצמו יהיה 'איש מנוחה', של שלום – שלמה ישאף לשלום ולא יתגרה בעמים אחרים. בנוסף ה' אומר: 'והניחותי לוי' – כלומר, אויביו של שלמה לא יתגרו בישראל בתקופת מלכותו (בזכות ה'). לאור זאת, ישראל, בתקופת שלמה, תזכה לתקופה שלווה של שלום.

שאלה 12

האנשים שנדרשו לסייע לשלמה בביצוע המשימה שהוטלה עליו הם: שרי ישראל. הסיוע שלהם יבוא לידי ביטוי באופן הבא: כיוון שה' נתן לדוד לנצח את כל אויבי ישראל, עליהם לדרוש את ה' ולסייע לשלמה לבנות את המקדש: "ויצו דוד לכל שרי ישראל לעזור לשלמה בנו... עתה תנו לבבכם ונפשכם לדרוש לה'... וקומו בנו את מקדש ה'...".

שאלה 13

הכתוב בשמואל ב תומך בפסוקים 7-10 באופן הבא: על פי הכתוב בשמואל ב, דוד רצה לבנות בית לה': "ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלהים בתוך היריעה", דבר התואם את דבריו לשלמה בדברי הימים: "אני היה עם לבבי לבנות בית לשם ה'...".
עוד נאמר בשמואל ב ז, שה' קבע שמי שיבנה את בית המקדש יהיה בנו של דוד: "... אשר יצא

ממעיד והכינותי את ממלכתו הוא יבנה בית לשמי", דבר התואם את דברי דוד לשלמה בספר דברי הימים: "הנה בן נולד לך.. הוא יבנה בית לשמי..".
וכן תתקבלנה תשובות נוספות מנומקות ומבוססות.